

Sveika, Alpunyt,

Nustebsi, mano mergaite, gavusi šį laišką. Daug laiko praėjo. Laiko dulkėmis užnešta praeitis. Ji palaidota. Galbūt geriau jos ir nebudinti. Ne, nebudinsiu aš jos. Ji man per daug skaudi. Dabar tik prisiminimai liko. Tolimi jie, kaip gražus ir kartu labai baisus sapnas. Šiąnakt netyčia atverčiau senas, apdulkėjusias knygas ir užtikau senus laiškus ir eilėraščius, kuriuos kadaise rašiau tai tolimajai draugei – Nelaimėi mano. Skaitau, ir akyse sustoja, kaip iš kapų pakilę vaiduokliai, seni vaizdai. Prisimerkiu akis ir matau...

...Mažytis kambarėlis, blankus, toks liūdnas žiburėlis ir nuostabi lyg pasaka mergaitė. O aš toks bailus, toks nedrąsus, bijau net prisiliest arčiau, kad savo grubiomis rankomis nesudrumsčiau laimės, kad nuo mažo prisilietimo nedingtų iš akių gražioji pasaka. Man užtenka tik ją matyti. Nors tiek laimingas. O galvoje mintys: ateis kiti, drąsesni, ateis su gražiais, nors ir tuščiais žodžiais, ir visa tai, ką aš laikiau nepasiekiamą, tolima, vienu žingsniu sumins viską į juodą purvą, vienu smūgiu sudaužys mano ilgų svajonių pilis, ir turėsiu vienas ir liūdnas nusigrįžti, eiti toli toli, kur prisiminimai nebepersekiotų. Taip ir buvo. O galėjo ji būti mano. Man reikėjo tik būti drąsesniam. Reikėjo ir jai aiškiau pasisakyti... užsitęstų ilgai, ilgai – visą gyvenimą. Tai buvo kažkada. O kada, aš net neprisimenu. Seniai turbūt. Kiek laiko mes pažįstami, irgi negaliu tiksliai pasakyti. Seniai išsisky-

rém. Mūsų bendraamžiai šeimas sukūrė, gyvena, o mes vis vieniši klaidžiojame. Ne, ne visai taip. Po to, kai Tave palaidojau visam laikui, iš sielvarto gėriau be saiko. Man reikėjo užsimiršti. Užsimiršimas buvo degtinėje ir trumpalaikėje meilėje... Po to, kai Tavęs nebebuvo, man buvo vis vien ką mylėti. Tai neteisinga. Iš viso ten meilės nebuvo, tik žaidimas, tik kerštas kitoms už savo nelaimę. Nelaimingos tos, kurias sutikau savo kelyje. Aš tapau pasiutėlis. Daug apie mane kalba pandėliečiuose. Tikiu, kad ir Tu būsi girdėjęsi apie mano pasiutusį siautimą. Dar ilgai mane Pandėlys paminės. Galbūt keiks ir tos merginos, kurios iš manęs tikėjosi daugiau. Dėl to ne visai rami mano sąžinė. Pats būdamas nelaimingas, padariau ir kitus nelaimingais... Mačiau ašaras. Negaliu pernešti, kai matau verkiančią mergaitę. Bet argi ašarom gali mane, laisvą paukštį, priišti? Žinau, kad blogai pasielgiau, glausdamas prie širdies nemylimas. Bet nors tiek teisus esu, kad užklaustas visuomet atsakydavau teisybę: „Nesitikėk, niekuomet nevesiu“... O vis dėlto jos tikėjosi, kad mane pakeis. Tokių buvo ne viena...

Kam aš visa tai pasakoju? Niekam kitam to nepasakochiau. O pasakoju, kad Tave labai labai mylėjau, pasakoju, kad Tu mano buvai draugas, kurio atminimą saugau kaip šventą. Mes net nė vieno karto nesusipykom. Tai dabar atrodo ir gerai, kad išsiskyrėm. Šiaip gyvenime, jei mes būtume vedę, be abejo, galėjo būti barnių. O dabar mūsų draugystės nedrumsčia nė vienas, nors mažiausias debesėlis. Ji tyra kaip dangus. Aš išsinešiau skaistų, nesuteptą Tavo paveikslą. Visa nuo širdies Tau pasakoju. Noriu, kad ir Tu man papasakotum apie save. Niekuomet aš Tau nemelavau

nė vieno žodžio, išskyrus tą vienintelį laišką, kuris galbūt ir buvo svarbiausioji mūsų išsiskyrimo priežastis. Aš maniau, viską nukirsiu kaip kirviu. Bet taip neišėjo. O tikrai pagijau tik matai kada. Daug laiko reikėjo. Bet nesigailiu, kad Tave pažinau. Tavo meilė daug man padėjo. Aš parašiau neblogų dalykelių. Aš pažinau giliau gyvenimą. Sekančiais metais išleisiu savo eilėraščių rinkinį. Kai kurie eilėraščiai, kaip „Žiburiai, tolimi žiburėliai“, primins Tave.

Būdamas Pandėlyje, aš norėjau Tave šnekinti, kad ateitum kur nors dirbti Pandėlyje. Norėjau į spaustuotę priimti. Bet nebuvo progos pasikalbėti. O antra, Tu galėjai pamanyti, kad aš vėl prie Tavęs „kombinuojau“. Bet dabar gailiuosi, kad nepasikalbėjau tuo reikalu. Gal ir būčiau ką nors daręs dėl tavęs, bet mano išvykimas buvo toks triukšmingas, staigus. Su vietos valdžia, t. y. „načalnykais“, susiriejau. Bet dabar po laiko – po pietų šaukštai. Daug ko žmogus gailiesi po laiko. Toks jau gyvenimas.

Pasveikink nuo manęs tėvelius. Labai mieli žmonės. Jei kuo nusikaltau, atsiprašyk už mane. Nenorėčiau, kad mane minėtųmėt piktuoju. Pasveikink nuo manęs ir savo draugą, jei turi tikrą draugą, kuris niekuomet neapvils Tavęs. Jei jis žinotų, koks aš, tai niekuomet ant manęs nepyktų. Aš Tave mylėjau labai šventai. Bet gal nei tėveliams, nei jam geriau nieko apie mane neminėk.

Tuo ir baigiau, sesut. Jei Tau nesudarytų nepatogumų, pasipasakok ir Tu. O jei kaip, tai ir nieko nerašyk. Man, jei rašytum, tai šiuo adresu:

Vilniaus sritis, Dūkšto rajono laikraščio redakcija.

1952.X.19 d., 5 val. ryto.

Čia dar pakliuvo po ranka senas eilėraštis. Tu jo, rodos, neturi. Tau buvo rašytas. Kai jį rašiau, beveik verkiau. Užrašau čia Tau jį kaip prisiminimą.

Liūdnoji topolių daina

*O, topoliai, žalieji topoliai,
Prie vieškelio, prie kelio!
Vai, jūs liūdnai neužkit sopuliu –
Praeis keliu mergelė.
Gal ji praeis po metų daugelio,
Sunku bus atpažinti.
Bet ji sustos ir atsidus giliau,
Įspės gal mano mintį.
Jūs už mane jai nusilenkite,
O topoliai žalieji,
Ir oškit taip, kad nesuprast kiti,
Kaip aš, kaip aš mylėjau.
O, topoliai, žalieji topoliai –
Praeis keliu mergelė.
Atmins gal ji ir mano sopulį,
Atmins jaunystę žalią.
Nutilis daina kažkur lapeliuose,
Ar lūšite per pusę,
Bet man – negrižt ant kelio to...
Daugiau tenai nebūsiu...*

Mano tolimai žvaigždei,
žalių girių mergaitei

Jei Tu žinotum, kiek aš pergyvenau! Ir niekas to nežino. Viskas paslėpta giliai širdyje. Gal tik Tu kažkur mano eilėse save atpažinsi.

O aš, klausi... Nerami dūšia. Geriu, rašau, visur trunkausi, net po tolimiausias jūras. Dirbau matrosu, paskui – laivo vairininku. Dabar galvoju vėl išplaukti. Jūra kaip moteris traukia, kas ten pabuvo – daugiau nenurims. Noriu pats nuo savęs kur pabėgti. Bet niekas neišeina. Ir vėl susapnuoju Tave tokią mielą, net nė karto nepabučiuotą žalių girių mergaitę, kokią pirmąkart pamačiau. O kaip norėčiau ilgiau tame sapne pabūti! Kartais noriu Tave pamatyti iš arti, kaip Tu dabar atro dai. Bet ne. Tu pabūk dar sapne, kokia Tu buvai man kadaise, kai aš iš proto krausčiausi. Taip jau mums likimo lem ta – daugiau nebesusitikti.

*...tik ne tu,
O kita
Tavo rankomis glaus,
Ir liūd na valanda
Iškeliaus, iškeliaus.
Iškeliaus ir negriš
Kaip ir aš,
Kaip ir tu
Niekada, niekada...*

Bet aš laimingas, kad Tave pažinau. Gal per Tave ir poetu tapau? Tu nežinojai – aš jau tada buvau poetas. Ir šiandien tebedainuoja merginos „Nelaimėi ar laimei...“ Pasiskaityk Džeko Londono „Martyną Idną“. Tai aš – P a u l i u s .

P. S. Parašyk dar kada nors, kada liūdna bus Tau ir ilgu. Vasario 23-iajai siunčiu Tau šią knygelę [„Ilgesys – ta giesmė“], nes tikriausiai Tu jos neturi.

[1972 m.]